

โครงการเยาวชนพลยุติธรรม :

สร้างจิตสำนึกและทัศนคติที่ดีด้านความยุติธรรมและความสามานฉันท์

หลักการและเหตุผล

ตามแนวนโยบายกระทรวงยุติธรรมที่ต้องการสร้างรูปแบบและแนวทางการเสริมสร้างสังคมแห่งความเป็นธรรม (Fair society) ส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรม เพื่อให้มีการพัฒนากระบวนการยุติธรรมที่ยั่งยืน และเกิดประสิทธิผลอย่างแท้จริงต่อการป้องกันอาชญากรรมและการกระทำผิด ดังนั้น กลุ่มเด็กและเยาวชนในสถานศึกษาจึงเป็นผู้มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนากระบวนการยุติธรรมในอนาคต การสนับสนุนส่งเสริมการปลูกจิตสำนึกด้านความยุติธรรมจะเป็นพื้นฐานสำคัญต่อการให้ความร่วมมือของประชาชน ในการอำนวยความสะดวกในอนาคต โดยมุ่งเน้นการให้ความรู้ทางด้านกฎหมาย การปลูกฝังจิตสำนึก ค่านิยมและทัศนคติที่ถูกต้อง รวมทั้งส่งเสริมกิจกรรมการมีส่วนร่วมของคนในสังคม ในเรื่องนี้อย่างเป็นรูปธรรม โดยเริ่มจากกลุ่มเด็กและเยาวชนแล้วค่อยๆ ขยายเข้าสู่สังคมในวงกว้างต่อไป

สำนักงานกิจการยุติธรรม ในฐานะองค์กรที่มีภารกิจหลักในการประสานและพัฒนากระบวนการยุติธรรม จึงได้จัดทำโครงการเยาวชนพลยุติธรรมขึ้น เพื่อพัฒนารูปแบบและแนวทางปลูกฝังจิตสำนึก ค่านิยมและทัศนคติที่ถูกต้องรวมทั้งส่งเสริมกิจกรรมการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนในเรื่องความเป็นธรรม ความยุติธรรมและความซื่อสัตย์สุจริต โดยเริ่มดำเนินงานมาตั้งแต่ปีงบประมาณ 2548 กล่าวคือ

ระยะที่ 1 เป็นการนำร่องเพื่อหารูปแบบการปลูกฝังจิตสำนึกและการสร้างทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับความยุติธรรมและความซื่อสัตย์สุจริตของเด็กและเยาวชน โดยดำเนินการในปีงบประมาณ 2548 ณ จังหวัดนครราชสีมา มีสถานศึกษาที่เข้าร่วมโครงการ ๓ จำนวน 21 แห่ง จากผลการดำเนินงาน พบว่า เป็นไปตามวัตถุประสงค์และสอดคล้องตามเป้าหมาย การดำเนินงานที่กำหนด โดยเด็กและเยาวชนมีจิตสำนึกและทัศนคติที่ดีในเรื่องความซื่อสัตย์สุจริตและยุติธรรม สามารถนำประสบการณ์ความรู้ไปใช้ในการดำเนินชีวิต รวมทั้งได้รูปแบบแนวทางในการพัฒนากระบวนการยุติธรรมในกลุ่มเด็กและเยาวชน เพื่อนำไปทดลองและดำเนินการในพื้นที่อื่น ๆ ต่อไป

ระยะที่ 2 ในปีงบประมาณ 2549 ได้นำรูปแบบที่ได้จากการศึกษา ไปทดลองใช้ เพื่อพัฒนาแนวทางการดำเนินงานให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น โดยมอบหมายให้คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดลเป็นผู้ดำเนินการ ในพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทรา เชียงใหม่ อุบลราชธานี และภูเก็ต ได้มีการประกวดกิจกรรมดีเด่นระดับจังหวัดตามช่วงชั้น (3 ระดับ) จนได้สถานศึกษาที่ชนะเลิศในระดับจังหวัดรวม 12 แห่ง และได้จัดให้มีการประกวดกิจกรรมระดับประเทศ

ภายใต้การประชุมทางวิชาการระดับชาติว่าด้วยงานยุติธรรม ครั้งที่ 4 เมื่อวันที่ 4 กันยายน 2549 โดยพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา เสด็จเป็นองค์ประธานการประชุมฯ สำหรับกิจกรรมการพัฒนাজิตสำนึกที่ดีแก่เด็กและเยาวชนที่แต่ละสถานศึกษานำมาเสนอในงานดังกล่าว ได้แก่ กิจกรรมสร้างองค์ความรู้ ด้านกระบวนการยุติธรรมและกฎหมายเบื้องต้น กิจกรรมสร้างจิตสำนึกและทัศนคติที่ดีในเรื่องความยุติธรรมและความซื่อสัตย์สุจริต กิจกรรมส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนในกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ฝึกฝนในการสร้างความยุติธรรมและความซื่อสัตย์สุจริต และกิจกรรมการสร้างเครือข่ายยุติธรรมชุมชนในสถานศึกษา เป็นต้น

ระยะที่ 3 ได้ขยายพื้นที่ดำเนินงานในสถานศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร โดยมอบหมายให้คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดลเป็นผู้ดำเนินการ มีสถานศึกษาเข้าร่วมโครงการ ฯ จำนวน 54 แห่ง การดำเนินงานในครั้งนี้เป็นกรหารูปแบบในการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับเด็กและเยาวชนที่ครอบคลุมเรื่องความซื่อสัตย์สุจริต ยุติธรรม เด็กและเยาวชนได้รับความรู้เรื่องกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมเบื้องต้น และสามารถนำความรู้ที่ได้จากการร่วมกิจกรรมไปประยุกต์ใช้และแก้ไขปัญหาในชีวิตประจำวัน

ระยะที่ 4 สำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม ได้มอบหมายให้ที่ปรึกษาจากคณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล เป็นผู้ดำเนินการขยายผล การดำเนินงานต่อในระดับประเทศเป็นระยะที่ 4 และเนื่องจากในปี พ.ศ. 2550 เป็นปีมหามงคลที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระชนมายุครบ ๘๐ พรรษา และเพื่อเป็นการแสดงความจงรักภักดีที่ทรงมีพระมหากษัตริย์คุณต่อแผ่นดินไทย รวมถึงความห่วงใยที่มีต่อเด็กและเยาวชน จึงได้เปลี่ยนชื่อโครงการใหม่ ว่า “โครงการเยาวชนพลยุติธรรม เรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาทเฉลิมพระเกียรติเนื่องในโอกาสมหามงคลพระชนมพรรษา ๘๐ พรรษา” มีสถานศึกษาเข้าร่วม โครงการ ฯ จำนวน 82 แห่ง

การดำเนินกิจกรรมที่ผ่านมาของโครงการ ฯ มีสถานศึกษาเข้าร่วมแล้วกว่า 300 แห่ง รวมเป็นจำนวนเด็กและเยาวชนที่เข้าร่วมโครงการ ฯ ประมาณ 300,000 คน ดังนั้นเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ในปี 2551 สำนักงานฯ จึงกำหนดให้มีโครงการเยาวชนพลยุติธรรม สร้างจิตสำนึกและทัศนคติที่ดีด้านความยุติธรรมและความสมานฉันท์ขึ้น เพื่อขยายเป้าหมายการดำเนินงานให้ครอบคลุมสถานศึกษาทั่วประเทศมากยิ่งขึ้น โดยเน้นให้สถานศึกษามีบทบาทหลักในการสร้างจิตสำนึกและทัศนคติที่ดีด้านความยุติธรรมแก่เยาวชน ผ่านทางสื่อการเรียนการสอน และกิจกรรมสร้างสรรค์ต่างๆ ที่มีเยาวชนเป็นศูนย์กลาง อันจะเป็นการส่งเสริมการพัฒนากระบวนการยุติธรรมภาคประชาชนให้เข้มแข็งยั่งยืน และนำไปประยุกต์เข้าสู่หลักสูตรการเรียนการสอนของกระทรวงศึกษาธิการได้อย่างเหมาะสม

.....